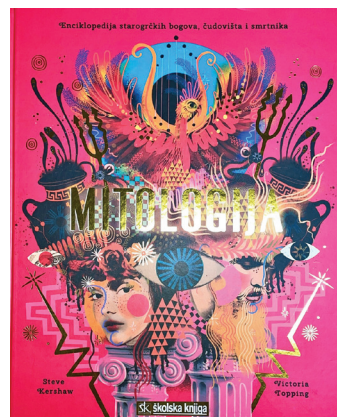

Steve Keshaw – Victoria Topping

*Mitologija**Enciklopedija starogrčkih bogova, čudovišta i smrtnika*

Zagreb: Školska knjiga, 2019, 112 str.

Grčka je mitologija (uz nekoliko rimskih legendi) najprisutniji i najvidljiviji odsječak antičke baštine. Toliko je impregnirala naš imaginarij da njezine „posebnosti” gotovo da i nismo svjesni. Likovi i događaji, predodžbe koje se u mitološkim pričama nalaze postale su sastavni dio našeg poimanja svijeta, ma koliko se taj svijet izmijenio, odnosno koliko je njegovo tumačenje postalo znanstvenije u ovo naše doba. Zanimljivo je da je antički mit ostao djelatan i aktualan i kako se medijska paleta širila. Iz književne oaze proširio se na sve medijske forme, od stripa i filma do videoigrica i televizijskih serija.

Mitske su priče sastavni dio svijeta mašte što ga dijete usvaja u svojim ranim godinama, a grčki se mitovi u tome ističu svojim jasnim arhetipovima: svijet djece je crno-bijel, nijanse dolaze tek kasnije. Snaga mitova jest upravo u jasnim dihotomijama dobra i zla, časti i nečasti, hrabrosti i kukavičluka, odlučnosti i podlosti i svih drugih planova ljudskog ponašanja što ih čini idealnim stepenicama našeg „ulaska” u svijet (ma koliko se, kako sam naglasio, razlikuje od onog mitskog). Upravo ta čvrstina vrijednosti koje osjećamo u tim pričama važna je u stvaranju mreže vlastitih vrijednosti.

Mitske se priče susreću u vrlo mladoj dobi: starije generacije (kojima i ja pripadam) upijale su ih iz sjajnog kompendija Gustava Schwaba *Najljepše priče klasične starine* koji se pojavio davne 1838. godine (u hrvatskim prijevodima tek nakon Drugog svjetskog rata). Tom se izvoru naših spoznaja o grčkim mitovima pridružio 1974. prijevod svojevrsnog leksikona grčke i rimske mitologije pod naslovom *Junaci antičkih mitova* slovačkog filologa Vojtěcha Zamarovskog. Ovdje su mitske priče dobile novi organizacijski okvir (koji Schwabu nedostaje), a to je abecedni poredak koji je silno pojednostavio lutanje oceanom priča i falangama znanih i manje znanih mitskih likova. Dakako, bilo je i drugih izdanja koja su objavljivala tekstove o grčkim mitovima, pa i same mitske priče (i sâm sam se uz književnika Milana Mirića okušao u tom poslu), ali su Schwab i Zamarovský ostali temeljni izvori za upoznavanje antičke mitologije.

Školska je knjiga izdanjem *Mitologija, Enciklopedija starogrčkih bogova, čudovišta i smrtnika* nastavila posao koji je započela izdavanjem *Junaka antičkih mitova* prihvativši objaviti prijevod još jednog zbornika grčke mitologije, ovog puta s engleskog jezika i iz pera Stevea Kershawa (Victoria Topping zaslužna je za likovnu stranu ove knjige).

Knjiga na 112 stranica enciklopedijskog formata sadržava prikaz mitskih likova podijeljen u tri kategorije: bogovi, smrtnici, čudovišta, a četiri su mitska ciklusa, onaj o Heraklu, o Odisseju, o Trojanskom ratu i o Argonautima, umetnuti kao posebne cjeline. Od bogova tu su, dakako, najvažniji Olim-

pljani: Zeus, Hera, Atena, Apolon, Artemida, Posejdon, Afrodita, Hefest, Hermes, Dioniz, Had, Demetra i Perzefona, Ares, Geja, Muze, Sudenice, Prometej, Pan i Eros; od smrtnika koji se susreću u mitovima tu su Penelopa, Narcis, Edip, Pandora, Ikar, Mida, Kasandra, Orfej, Helena, Ahilej, Hektor, Amazonke, Jazon i Medeja; a od čudovišta su prikazani Kiklop, Argus, Hidra, Kentauri, Tifon, Grifoni, Giganti, Himera, Hekatonhiri, Meduza, Minotaur, Kerber, Sirene, Harpije, Feniks, Tal i Pegaz.

Pogledamo li dakle cjelokupno područje grčkoga mita, vidjet ćemo da je autor vrlo smisleno i dobro izabrao one najvažnije likove koji se u mitu nalaze. U ovako zamišljenoj i izvedenoj knjizi teško je naći mjesta za niz manje važnih bogova i junaka (a neki se od njih nalaze i u četiri mitska ciklusa koja sam već spomenuo), tako da se ovakvom izboru nema što prigovoriti. To više što je ova knjiga namijenjena mlađoj publici od one koja je posezala za Schwabom ili Zamarovskim, a osobito što je namijenjena drugačijoj publici. To više nije publika koja čita i koja priča, već publika navikla na sms-poruke i istrške dovoljne da se prati mitska priča koju oblikuju novi mediji. To je vidljivo i iz načina na koji je svaki lik, te svaki mitski ciklus, predstavljen u knjizi.

Tako je, naprimjer, Hefest dobio, uz svoje ime i kvalifikaciju (bog vatre, metalurgije, zidara, kovačnica, kiparstva i kovača), tek šest kratko pisanih natuknica (predstavljane koje uključuje grčki napisano njegovo ime, kako je izgledao, karakter, te da je imao tjelesnu manu, da je izradio neke od najčudesnijih stvari na svijetu te da su mu pomagali kiklopi). Svaka je od tih natuknica kratka, ali, to se mora priznati, sadržava sve bitno što o tome treba reći. Druga je stvar što nemamo nikakav kontekst u koji se te natuknice mogu uključiti, ali, kako sam

SADRŽAJ

BOGOVI SMRTNICI ČUDOVIŠTA

4 • Zeus	44 • Penelopa	76 • Kiklop
6 • Hera	46 • MII – Odiselj	80 • Argus
8 • MII – Dvanaest Heraklovih zadaća	48 • Narcis	82 • Hidra
10 • Atena	50 • Edip	84 • Kentauri
12 • Apolon	52 • Pandora	86 • Tifon
14 • Artemida	54 • Ikar	88 • Grifoni
16 • Posejdon	56 • Mida	90 • Giganti
18 • Afrodita	58 • Kasandra	92 • Himera
20 • Hefest	60 • Orfej	94 • Hekatonhiri
22 • Hermes	62 • Helena	96 • Meduza
24 • Dioniz	64 • Ahilej	98 • Minotaur
26 • Had	66 • Hektor	100 • Kerber
28 • Demetra i Perzefona	68 • MII – Trojanski rat	102 • Sirene
30 • Ares	70 • Amazonke	104 • Harpije
32 • Geja	72 • Jazon	106 • Feniks
34 • Muze	74 • Medeja	108 • Tal
36 • Sudenice	76 • MII – Argonauti	110 • Pegaz
38 • Prometej		
40 • Pan		
42 • Eros		

već rekao, to i nije svrha ove *Enciklopedije*: ona mora sms-generaciji dati tek osnovne (nikako preobilne) obavijesti o liku koji je pred njima. I ništa više. I tu funkciju ova knjiga izvrsno obavlja. Jednako su sažeti i djelići od kojih je sastavljen svaki spomenuti ciklus. Odisejevo je putovanje tako dobilo rečenicu do dvije za svaku od stanica njegova povratka sve do ubijanja prosaca (a da nije ni riječju objašnjeno tko su prosci i zašto su se tu našli, a da ne govorimo o tome kako je došlo do toga da uzme svoj stari luk i njime ih pobije!). Dakle, sve je tu, ali bez onog „mesa” što priče iz grčke mitologije čini poučavateljem mladosti.

Prema tome, ova je knjiga prikladna za djecu nižih razreda osnovne škole (a izdanja o Rimljanima i Grcima namijenjena istoj dobnoj skupini u izdanju Školske knjige o kojima sam također pisao imaju upravu tu svrhu), pa će sigurno biti zanimljiva kao prvi pristup bogatstvu grčkoga mita, ako ga, dakako, ne zasjene njegove medijske interpretacije. Atraktivnosti ove knjige pridonosi i spektakularna likovna podloga koja teče kroz cijelu knjigu a autorica joj je Victoria Topping. Sve pršti od boje i oblika, slike prekrivaju cijele stranice, ali sve je vrlo zanimljivo i privlačno.

Klinci su dakle dobili odlično izdanje koje im može poslužiti kao prva stepenica za ulazak u bogatstvo mitskih priča i samo nam se nadati da neće ostati isključivo na toj prvoj stepenici.

Zlatko Šešelj